

Katastrofa w Czarnobylu

Reaktor numer 4 elektrowni atomowej w Czarnobylu wybuchł 26 kwietnia 1986 roku. Do katastrofy przyczyniły się błędy operatorów, którzy dopuścili, by moc reaktora wzrosła 1000 razy.

Kronizm, łapówki, polityczni sprzymierzeńcy i ludzie ze znajomościami byli zatrudniani w miejsce specjalistów. Niekompetencja, kradzieże i korupcja zostały zgłoszone Komitetowi Centralnemu Komunistycznej Partii Ukrainy przez miejską komórkę KGB w Prypeci. Ale przed katastrofą w 1986 roku, owe doniesienia brano za dezinformację, a jedynymi, na których nakładano kary byli funkcjonariusze KGB. Takie wnioski mają wynikać z raportu ukraińskiego generała Petrowa, który przedstawił je na zamkniętej konferencji w 1996 roku. Na ten dokument powołuje się Boris Gorbachew w artykule "Ukrytiye", zamieszczonym na stronie NuclearNo.com.

Dziennik "Pravda", będący tubą propagandową Partii Komunistycznej, dwa lata po tragedii przyznał, że pracę w elektrowni jądrowej w Czarnobylu oferowano lekarzom, nauczycielom, weterynarzom czy osobom bez wyższego wykształcenia, tylko dlatego, że mieli znajomości. "Pravda" oskarżyła dyrektorów elektrowni o produkowanie energii za wszelką cenę, co również oznaczało usuwanie usterek byle jak, przy wykorzystaniu przestarzałego sprzętu. Ale u podstaw wybuchu stały nie błędy technologiczne, ale właśnie nepotyzm i pijaństwo. Korespondent AP w Moskwie Andrew Kattel, w artykule "Prawda donosi o wszechobecnym nepotyzmie w Czarnobylu", który ukazał się w "The Gazette" 23 kwietnia 1988 roku, powołując się na rosyjskiego rozmówcę, opowiedział o braku dyscypliny wśród pracowników, ale również nieprawidłowościach finansowych, kradzieżach, protekcjonizmie i upadku moralnym kadry kierowniczej.

Z kolei na łamach "Words Without Borders", Mohamed Makhzangi*, młody lekarz pracujący w 1986 roku w Kijowie opisuje codzienność pracowników elektrowni:

Na pierwszy rzut oka, wszystko wyglądało bez zarzutu, nawet biorąc pod

uwagę, że w dyspozytorni reaktora zajmowano się grą w pokera, domino i pisanie listów. Sygnały o niebezpieczeństwie były maskowane. Z 71 zdarzeń mających miejsce w reaktorze, tylko w 27 przypadkach przeprowadzono dochodzenie.

Makhszangi sumuje, że zwyczajna głupota przechytryła ponad setkę zabezpieczeń, jedno po drugim, do tego stopnia, że pewien dziennikarz opisujący Czarnobyl zaapelował o wprowadzenie przeciwko niej systemu bezpieczeństwa.

Wybuch w elektrowni był bezpośrednią, czysto techniczną przyczyną katastrofy, jednak dla wielu, jej prawdziwe powody były natury politycznej.

Gorbaczew w swoim artykule o przyczynach wybuchu, rozpowszechnianym na wielu portalach poświęconych katastrofie, przywołuje słowa dziennikarki o nazwisku Kowalewszaja, która lamentowała nad czarnobylskim karierowiczostwem i zdobywaniem stanowisk za wszelką cenę:

Każdy jest czyimś przyjacielem lub znajomym. Jeśli kogoś skrytykują - wszyscy spieszą mu z pomocą, nie próbując dojść do sedna sprawy.

Konkluzją autora jest wskazanie jako przyczyn katastrofy w Czarnobylu nepotyzmu i dławienia za pomocą metod administracyjnych wszelkiej krytyki. Określił on sposób zarządzania elektrownią jako patriarchalną pobłażliwość stosowaną tylko po to, by nikt nie śmiał krytykować kierownictwa. Autor powołuje się także na relacje swojego znajomego, który widział w Ministerstwie Energii listę zgłoszeń przypadków spożywania alkoholu we wszystkich elektrowniach jądrowych podlegających ministerstwu. Czarnobyl figurował w niej na pierwszym miejscu.

Sześciu pracowników Czarnobyla zostało skazanych na obozy pracy za poważne naruszenia przepisów bezpieczeństwa.

W czerwcu 2001 roku białoruski uczoney Jurij Bandażewski, krytykujący władzę za działania po wybuchu reaktora, został skazany na 8 lat więzienia. Przeciwko profesorowi wykorzystano zarzuty korupcyjne - przyjęcie łapówek od kandydatów na studia w Instytucie Medycznym w Homlu, którego był rektorem. Amnesty International uznała Bandażewskiego za więźnia sumienia. Po odbyciu 2/3 kary profesor mógł ubiegać się o przedterminowe zwolnienie, jednak władze postawiły warunek - Bandażewski musi być mniej uparty.

* Swoje spostrzeżenia opisał on również w książce "Wspomnienie totalnego załamania. Egipcjanin między Moskwą a Czarnobylem"

*Źródła: wordswithoutborders.org; nuclearno.com - Chernobyl Accident: the Principal Cause
Supplemented material about the principal cause of Chernobyl accident Gorbachev Boris .I. -
"Ukrytiye" Intersectional Science&Technology Center of the National Academy of Sciences of
Ukraine 3.07. 2003; "Spokesman Review" 25.04.1988; "New York Times" 25.04.1988; atom.edu.pl*

Opublikowano w dniu 26.04.2017 r.

przez Wydział Informacji i Edukacji Antykorupcyjnej GSz CBA